

JAARREDE VAN DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK
HANDELENDE OVER HET DIENSTJAAR 2019

Mevrouw de Voorzitter,

Ik citeer uit de Jaarrede over het Dienstjaar 2016, pagina 7, laatste alinea, inzake het te voeren beleid van de Regering:

“Laat mij allereerst duidelijk vaststellen, Mevrouw de Voorzitter, dat onder alle omstandigheden, de bestaansgaranties van ons volk niet mogen en niet zullen worden uitgehold. Onze sociale beschermingspolitiek zal onverkort worden voortgezet. Ontwikkeling is voor ons een integraal concept met vele facetten, aspecten en dimensies. Hierbij zijn in onze visie de uiteindelijke doelstellingen sociaal van aard. Uiteindelijk gaat het in het leven om het geluk, de vrijheid en het welzijn van de mens. Daarom is maatschappelijke stabiliteit als uiteindelijke doelstelling van ontwikkeling, voor ons een dictaat”. Einde citaat.

Mevrouw de Voorzitter,

Voortbordurend op dit citaat betekent het dat met de levensstandaard van de burger, verbonden met de leefbaarheid, met het leefklimaat en met het sociale zekerheidsbeleid, de Regering er constant naar streeft een redelijk maatschappelijk evenwicht tot stand te brengen. Op dit niveau moeten mensen zich behaaglijk voelen en gemotiveerd zijn om bij te dragen aan een beter samenleven, om mee te werken aan een integrale ontwikkeling en opbouw van een welzijnssamenleving. Deze samenleving zal gestoeld zijn op een kennis-economie en op gelijkwaardigheid en gelijke kansen, rechtvaardigheid, eenheid, harmonie, vreedzaamheid, sociale cohesie, decentralisatie van bestuur met maatschappelijke participatie.

Mevrouw de Voorzitter,

Natuurlijk moet hierbij de vinger voortdurend aan de pols worden gehouden. De Regering beseft maar al te goed dat zulks bij zo een dynamisch en complex maatschappelijk gebeuren geen eenvoudige taak is. Dit vereist van politieke leiders en beleidsmakers nauwgezette studie van en onderzoek naar maatschappelijke ontwikkelingen, die onder meer zijn vastgelegd in betrouwbare statistieken. Tevens moet het beleid van de Regering erop gericht zijn voeling te houden met de dagelijkse praktijk van het leven van de burgers om te weten te komen hoe deze dat leven ervaren en/of hoe deze dat graag zouden willen verbeteren. Voeling houden met de samenleving doet de Regering door onder meer sociaal-

wetenschappelijk onderzoek, sociaal-maatschappelijk werk, sociaal opbouwwerk, jongerenwerk, buurt- en vormingswerk. Organisatie en planning zijn van het hoogste belang bij dit continue en alzijdige maatschappelijk proces. En hierbij is continue dialoog, overleg en consultatie met betrokken relevante maatschappelijke groepen en met wisselende stakeholders uit de samenleving onontbeerlijk.

Mevrouw de Voorzitter,

In het afgelopen beleidsjaar hebben enkele markante gebeurtenissen zich in ons land voorgedaan, die een krachtige push kunnen geven aan de beleidsinspanningen van de Regering in het dienstjaar 2019 en wel in het kader van het tot stand brengen van duurzame ontwikkeling in ons land. In dit verband wens ik met name te refereren aan het bezoek aan ons land in augustus 2018 van een delegatie van het Congres van de Verenigde Staten van Amerika. Dit bezoek kan als bijzonder worden aangemerkt vanwege onder meer de politiek-diplomatieke, de economische en de strategische betekenis hiervan voor ons land. Sinds onze Onafhankelijkheid is het de eerste keer dat een dergelijk bezoek vanuit de Verenigde Staten van Amerika aan ons land heeft plaatsgevonden, hetgeen ook een reflectie is van de groeiende betrokkenheid van Suriname in de regionale en in de internationale politiek en internationale diplomatie. Ik verwijs hier ook naar het historisch Staatsbezoek van de President van India, Zijne Excelentie Ram Nath Kovind, aan ons land. Tijdens dat bezoek zijn tal van overeenkomsten getekend die van eminent belang zijn voor de ontwikkeling van ons land.

Mevrouw de Voorzitter,

Het beleid van de Regering, waarover mandaat wordt gegeven door De Nationale Assemblee middels de goedkeuring van het Ontwikkelingsplan en het Jaarplan, richt zich op uitvoering geven aan de vijf bekende pijlers van de ontwikkeling van de maatschappij. Het instrument van de Regering bestaat uit de begrotingen van de vakministeries, die eveneens door De Nationale Assemblee worden aangenomen. Daarbij moet de Regering beleid uitvoeren met een zo verstandig mogelijke benutting van de middelen: economisch efficiënt en maatschappelijk effectief. En de Regering moet deze middelen, op basis van de belastingwetten, zo effectief mogelijk maken.

In eerste instantie moet de Regering de macro-economische stabiliteit bewaken. Zij moet niet meer uitgeven dan strikt noodzakelijk, maar daarbij wel evenwichtig te werk gaan: de voortgang van essentiële diensten en de financiële opvang van hen die het zwaar hebben, blijven garanderen. Zo ook het toegankelijk houden van de basisvoorzieningen, zoals onderwijs, gezondheids- en welzijnszorg.

Als wij nu terugkijken naar het financieel beleid in de achter ons liggende maanden, dan zien wij allereerst een trend van een matig toenemende stijging van de inkomsten.

Met de mijnbouwsector gaat het weer beter. Er is nieuwe productie op gang gekomen en de wereldmarktprijzen zijn gestegen. De overheidsinkomsten uit de andere sectoren nemen ook toe als gevolg van verdere inspanningen van de Regering. De invoering van onze Belasting Toegevoegde Waarde (BTW) in het afgelopen dienstjaar is niet doorgedaan, omdat het technisch niet haalbaar bleek te zijn. De voorbereidingen terzake zijn wel voortgezet. Het hele ICT-systeem en de financiële modules van de Belastingdienst worden immers gemoderniseerd en dit zal mede ertoe leiden dat de inkomsten van de Staat in de toekomst structureel toenemen.

Aan de uitgavenzijde spreekt het beleid ook duidelijk. Een groot deel van de achterstanden is in 2016, in 2017 en in 2018 verder ingelopen. Daarnaast heeft de Regering elke maand de lopende kosten gedekt. Al zijn er soms tegenvallers, de essentiële diensten blijven wel doordraaien. Meer nog, de overheid heeft ook acties moeten inzetten om oneigenlijk gebruik van subsidies aan banden te leggen. Aan onderwijzers en docenten waren reeds eerder loonsverhogingen toegekend. Vanaf september 2018 zijn loonsverhogingen aan de ambtenaren toegekend.

De Regering heeft om redenen van solidariteit met de samenleving besloten om af te zien van de wettelijk aan hen toekomende financiële correctie per september 2018. Daartoe heeft zij, de Regering, reeds twee wetsvoorstellen bij De Nationale Assemblée ingediend.

Mevrouw de Voorzitter,

De Regering wil met haar actie een brede discussie tot stand brengen over de loon- en salarisstructuren in ons land waarbij de aandacht gericht wordt op de lonen, de salarissen en de schadeloosstellingen van respectievelijke beroepsgroepen in ons land: ambtenaren, politieke ambtsdragers, volksvertegenwoordigers, de zittende en de staande magistratuur alsook het personeel en medewerkers van staatsbedrijven en parastatale bedrijven. De Regering neemt in deze discussie het probleem van “gelijkheidsbeginsel” mee: beroepsgroepen gerelateerd aan de overheid zullen in dit verband worden geconsulteerd met betrekking tot betekenis en toepassing van dit beginsel. Met de dan te nemen besluiten hoopt de Regering voor het komende decennium rust te hebben gebracht op het loonfront van de overheid.

Mevrouw de Voorzitter,

De Regering hecht enorme waarde aan de positie van werkenden en hun gezinnen. Het bewijs daartoe wordt gevormd door onder meer de moderne wetgeving die tot stand wordt gebracht in het kader van een meer rechtvaardige economie. De Regering is in 2015 uitgegaan van een inclusieve en dus van één op rechten gebaseerde ontwikkeling. De inclusieve arbeidsmarkt wordt gerealiseerd door het nastreven van decent jobs zoals verwoord in het Ontwikkelingsplan 2017-2021.

De modernisering van het arbeidsbeleid wordt in 2019 voortgezet door begeleiding van de reeds geformuleerde nieuwe minimumloonwet. In dit begrotingsjaar worden ter finalisering van de modernisering van de arbeidswetgeving nog acht (8) wetten aangepast betreffende gelijke behandeling, geweld en molest, werktijden, vakantie, ongevallen, de Bemiddelingsraad, werknemersregistratie en arbeid door vreemdelingen.

Mevrouw de Voorzitter,

Aangezien de lopende inkomsten vooralsnog ontoereikend waren om alle uitgaven te dekken, heeft de overheid in 2017 meerjaren-financieringsovereenkomsten moeten afsluiten met buitenlandse en binnenslandse financiële instellingen. Heel specifiek is er, ten behoeve van diverse kapitaaluitgaven, getrokken op leningen van multilaterale en bilaterale partners. De investeringsprojecten die hiermee worden uitgevoerd, zijn bedoeld voor de volgende sectoren en gebieden: infrastructurele werken aan wegen, bruggen en gebouwen, landbouwontwikkeling, energie- en watervoorziening in met name de districten, woningbouw, studentenflats voor de universiteit en verder voor onderwijs en gezondheidszorg. Bovendien creëren deze investeringen economische activiteit en spin-off en daarmee werkgelegenheid en inkomen voor Surinaamse burgers en bedrijven.

Het financieel management heeft stabiliteit met zich meegebracht en heeft daarmee de basis gelegd voor verdere economische groei. Met een grote mate van zekerheid kan dan ook worden gesteld dat de economie, in vergelijking met de voorgaande twee jaren, thans stabiel is geworden. Het beste bewijs daarvoor is de stabiele wisselkoers sinds het achter ons liggende anderhalf jaar. Ook het binnenlands prijspeil gaat niet langer omhoog. Was de jaarinflatie in 2016 nog 55 procent, in 2017 was zij gemiddeld 22 procent, met 9,2 procent aan het einde van 2017. In 2018 neemt de inflatie verder af. Het laatste inflatiecijfer van het Algemeen Bureau van de Statistiek van juli 2018 toont een 12-maand inflatie van 6 procent.

Mevrouw de Voorzitter,

De stabiliteit van de wisselkoers en van de prijzen is belangrijk voor vertrouwen in de economie en dit zal tot meer en betere investeringsbesluiten leiden. Zij openen de weg om een duurzame ombuiging van de economie te realiseren. Op deze wijze, dus door strict financieel management en door economische groei aan te zwengelen met publieke investeringen, zijn wij terechtgekomen in een opwaartse spiraal.

Historisch gezien moeten wij een nationaal spaartekort omzetten in een spaaroverschot. De tijd van ontwikkelingshulp is reeds lang voorbij. De afhankelijkheid van primaire grondstoffen voor export maakte ons kwetsbaar voor mondiale schokken. Weerbaarheid en zelfstandigheid moeten echter verder worden opgebouwd. Het in uitvoering zijnde stabilisatiebeleid heeft ten doel de economie weer op de rails te krijgen. Dit nu wordt thans aangevuld met een beleid gericht op het actief stimuleren van de economische bedrijvigheid. De particuliere sector lift daarop mee: meer mensen zullen een job in de private sector kunnen krijgen en minder mensen zullen afhankelijk worden van de overheid.

Dat nu, mevrouw de Voorzitter, is ook het streven van de overheid, te weten om een corruptievrije, afgeslankte en effectieve organisatie te zijn met een hoogproductieve en faciliterende dienstverlening met topkwaliteit.

Mevrouw de Voorzitter,

In het afgelopen jaar hebben wij bewegingen gezien op het arbeidsfront en vanuit het maatschappelijk veld, die de roep vanuit het volk om verbetering van de eigen omstandigheden aangeven. Nu gebleken is dat het gaat om een gerechtvaardigde roep om betere leefomstandigheden, heeft de Regering het als haar sociale plicht beschouwd en heeft er op correcte wijze gehoor aan gegeven.

De levensstandaard, het deelaspect hierbij van de koopkracht van ons volk, is de afgelopen tijd vanwege de crisis inderdaad gedaald. Met het verbeteren van de economische situatie is de Regering doelbewust bezig om een inhaalslag te maken, om te werken aan een verhoging van de levensstandaard van de burgers, zulks tot behoud van het gewenste maatschappelijk evenwicht. Zo hebben vertegenwoordigers van diverse ambtelijke groepen door het aangaan van een overeenkomst met de Regering een maandelijkse verhoging bewerkstelligd op de lonen en salarissen van de groepen die zij

vertegenwoordigen. Bij dit herstel, mevrouw de Voorzitter, wil de Regering met nadruk erop wijzen dat zulks geen negatieve consequenties zal hebben op haar maatschappelijk handelen. De overheidssubsidies blijven onverkort gehandhaafd voor ondermeer stroom, water, gas en de noodzakelijke vuilophaaldienst voor een hygiënisch en gezond leefmilieu. Dit geheel van subsidies beslaat jaarlijks miljarden SRD's. De Regering handhaaft deze subsidies vanuit het besef dat deze een belangrijke bijdrage leveren aan de algehele en algemene leefbaarheid, aan de verbetering van het leefklimaat, aan de bevordering van de woon- en leefsatisfactie en aan het veiligstellen van de sociale cohesie, de sociale zekerheid en de sociale bescherming.

Met andere woorden, Mevrouw de Voorzitter: het sociaal contract van de Regering met de bevolking staat recht overeind! Het blijft als zodanig fungeren als een kompas voor het beleid van de Regering waarin de burger, de mens dus, centraal staat.

Mevrouw de Voorzitter,

Veiligheid, overheidsgezag, rechtsgevoel en rechtsbewustzijn in een rechtsstaat dienen ten volle tot realisatie te komen.

Met betrekking tot het veiligheidsgevoel wordt in 2019 een brede scala aan actoren ingezet ten behoeve van alle districten, te beginnen met een experiment in de districten Paramaribo, Wanica en Marowijne. Daarbij wordt samengewerkt met de E-Government Commissie. Er is sprake van een ingrijpend proces van continue veiligheidsacties, uit te voeren door wijdverbreid ingezette electro-technologisch instrumentarium in genoemde districten, ondersteund door getrainde en ervaren manschappen op dit vlak. Na evaluatie wordt dit systeem verder uitgebreid.

Het ingezette proces van transformatie bij het Korps Politie Suriname wordt voortgezet teneinde de gemeenschap kwalitatief hoogwaardige politiezorg te bieden. Drugsbestrijding en grensoverschrijdende criminaliteit vormen een grote bedreiging voor de samenleving. De aanpak van de drugsproblematiek in Suriname vereist derhalve een streng gecoördineerde en multidisciplinaire inspanning van alle betrokkenen. Dit vanuit de optiek van opsporing en rechtshandhaving, alsook vanuit de gezondheidszorg en de sociaaleconomische ontwikkeling. Verdragen met internationale organisaties en bilaterale drugsbestrijdingsprotocollen vormen de grondslag voor effectieve internationale samenwerking in strijd tegen drugs en grensoverschrijdende criminaliteit.

Mevrouw de Voorzitter,

De verkeerscriminaliteit krijgt in dit dienstjaar verhoogde aandacht in samenwerking met alle ketenpartners. Verder wordt de zichtbaarheid van de politie op straat en in de wijken vergroot en wordt er gewerkt aan een toenemende bewustwording van de samenleving voor een verantwoord en veilig rijgedrag. In dit kader wordt ook gedacht aan de verscherping van de regelgeving en verscherping van de controle op toepassing van de regels voor veilig verkeer.

Wet- en regelgeving worden overwogen met betrekking tot de nieuwe technologische ontwikkelingen in het kader van veiligheid in het verkeer.

In het kader van Kinder-, Jeugd- en Genderbeleid worden in het dienstjaar 2019 activiteiten en projecten uitgevoerd die te maken hebben met onder andere: aanpak van geweld tegen kinderen, aanpak van huiselijk geweld, aanpak van seksueel molest op de werkvloer en verder aanpak van wetgeving en bewustwording inzake gender.

Mevrouw de Voorzitter,

Op 12 augustus 2018 heb ik de heer Albert Aboikoni beëdigd in het ambt van Granman der Saramaccaners. Daarmee is een einde gekomen aan een drie-jaar slepend conflict over de opvolging van wijlen Granman Belfon Aboikoni. Zoals bekend werden drie kandidaten voor de opvolging van het granmanschap naar voren geschoven door drie verschillende groepen. Alle drie granmankandidaten hadden de gebruikelijke rituelen ondergaan en bleven op hun standpunt dat zij de rechtmatige opvolger van Graman Belfon Aboikoni waren. Hierdoor was er voor partijen geen weg meer terug. Het gelukte de stam der Saramaccaners niet om één kandidaat naar voren te schuiven. Uiteindelijk is tijdens een vergadering van hoofdkapiteins der Saramaccaners op 28 februari 2018 besloten om schriftelijk een beroep te doen op de President om naar eigen inzichten een van de drie kandidaten aan te wijzen tot en die te doen beëdigen in het ambt van Granman der Saramaccaners.

Na rijp beraad mede op basis van ontvangen adviezen en andere ontvangen brieven heb ik als President elk van de drie granmankandidaten apart ontvangen voor een gesprek. Hierna heb ik op basis van dezelfde vragen overleg gehad met de hoofdkapiteins, enkele kapteins en basia's der Saramaccaners. Dezen hebben aan het einde van het overleg unaniem aan de President gevraagd om naar eigen inzichten te komen tot aanwijzing tot en een spoedige beëdiging van een van de drie kandidaten in het ambt van

Granman der Saamakka. Tot slot heb ik met Granmans of vertegenwoordigers van Granmans van de andere stammen over de onderhavige kwestie gesproken.

Mevrouw de Voorzitter, ik heb als President gedaan wat ik op verzoek van de Saamakka moest doen. Hetgeen ik heb gedaan, is geen novum. In de bestuurlijke historie van de Saamakka is het meermalen voorgekomen dat het centrale gezag tussen partijen moest komen om een opvolgingsconflict op te lossen.

Er wordt zorg voor gedragen dat de terugkeer van de Graman naar zijn residentie te Asindohopo veilig en in overeenstemming met de traditie plaatsvindt rekeninghoudend met de handreiking van de Graman tijdens zijn beëdiging aan allen die in deze kwestie een andere opvatting hebben.

Mevrouw de Voorzitter,

Het grondenrechtenvraagstuk blijft de aandacht van de Regering hebben. Ik verwijs u hierbij naar de stappenplannen die in het dienstjaar 2018 in uitvoering zijn genomen. In dit dienstjaar, 2019, worden de concepten van verschillende commissies en het managementteam aan de Regering aangeboden. Deze zullen door de Regering worden doorgeleiden naar uw College.

Mevrouw de Voorzitter,

In het dienstjaar 2019 krijgt de decentralisatie verder gestalte. Met het oog hierop biedt de Regering twee wetsvoorstellen aan uw College aan. Mede op basis van deze wetsvoorstellen zullen de (financiële) autonomie en de bestuurlijke capaciteit van het lokaal bestuur in ons land worden vergroot.

Mevrouw de Voorzitter,

De Regering erkent het belang van initiatieven om obstakels weg te nemen en kansen te creëren voor de ontwikkeling van kleine en middelgrote landbouwprojecten. De Regering staat een beleid voor dat gericht is op het stimuleren van particuliere ondernemers en jongeren die, gezien de diversificatiestrategie van ons Ontwikkelingsplan tot de agrarische sector zullen toetreden.

Mevrouw de Voorzitter,

Modernisering van agrarische bedrijven vereist investeringen. Dit om te kunnen voldoen aan de regels met betrekking tot voedselveiligheid, vergroting van de efficiëntie en verbetering van de

concurrentiepositie. Met het oog hierop wordt in het dienstjaar 2019 ter facilitering van de kredietbehoeften het Agrarisch Krediet Fonds (AKF) opnieuw beschikbaar gesteld met een optopping van SRD 10 miljoen. Het huidige beschikbare bedrag is circa SRD 10 miljoen.

In dit dienstjaar verstrekt de Regering in het kader van het donorprogramma “Suriname Agriculture Market Acces Project” (SAMAP) aan 200 individuele kleine producenten en vijftien (15) producenten in coöperatief verband in de tuinbouw een subsidie ter grootte van EURO 5,5 miljoen. Dit ter verbetering van de kwaliteit van de productie en van de verwerking van hun producten. Hierdoor wordt de markttoegang van 1000 producenten mogelijk gemaakt.

De Regering wijst nadrukkelijk erop dat agrariërs ook toegang hebben tot kredieten bij het KMO Fonds voor aanschaf van inputs. Hiervoor is een bedrag van circa USD 10 miljoen gereserveerd.

Mevrouw de Voorzitter,

Het palmolieproject te Patamacca is reeds toegewezen aan een buitenlands Chinees bedrijf, China Zhong Heng Tai Investment (CZHT) om de palmoliesector van Suriname te rehabiliteren. Dit project is al in uitvoering: men is reeds begonnen met het planten van in totaal 300.000 oliepalmbomen.

Het bacovenbedrijf Food and Agriculture Industries N.V. (FAI) pleegt, Mevrouw de Voorzitter, in dit dienstjaar ook een investering in onder andere een pakloods en in waterbronnen in het kader van verbetering van de productiviteit en de kwaliteit van de productie voor een bedrag van ongeveer USD 4 mln.

Mevrouw de Voorzitter,

De Regering treft in samenwerking met LR Group uit Israël voorbereidingen om tot uitvoering van het Suriname Agro Industrial Park, welke over verschillende districten verspreid zal zijn, over te gaan. In dit kader worden in het dienstjaar 2019 de volgende investeringen gepleegd voor het opzetten van:

- greenhouses met een oppervlak van 6 hectare voor de productie van circa 1200 ton groenten per jaar en voor verpakkings- en opslagfaciliteiten;
- broed-, kweek-, slacht- en verpakkingsfaciliteiten met een capaciteit van 2.000 ton kippenvles per jaar;
- faciliteiten voor de productie van 5 miljoen kippeneieren per jaar door 18.000 legkippen;

- een boerderij met circa 500 melkkoeien voor de productie, de verwerking en de verpakking van ongeveer 4 miljoen liters melk;
- een productieunit (feed mill) van 5 ton per uur voor de voederproductie ten behoeve van melk- en pluimvee. Ten behoeve hiervan stelt de Regering grond beschikbaar van minimaal 1.000 hectare voor de aanplant van de benodigde mais, soja en gras.
- een trainingcentrum en een logistiek centrum voor onder andere kennisoverdracht, on the job training en professionele trainingen.

Bij de productie-activiteiten worden bestaande privébedrijven als outgrowers betrokken. De productie-activiteiten zullen tezamen 1.200 directe banen creëren. Met additionele investeringen in de infrastructuur wordt in totaal circa USD 70 miljoen geïnvesteerd.

Mevrouw de Voorzitter,

De duurzame exploitatie van onze natuurlijke hulpbronnen vervullen een voorname rol in de positionering van Suriname binnen internationale economische relaties en binnen het kader van internationale veiligheid. Het is belangrijk om niet uit het oog te verliezen dat Suriname als onderdeel van de internationale gemeenschap een steeds belangrijkere rol te vervullen heeft in de geo-politieke-, de geo-economische en de geo-strategische belangen van de hedendaagse wereld.

Het feit dat volgens prognoses van de American Geological Service het Suriname-Guyana bekken een astronomische olievoorraad blijkt te hebben, impliceert dat ons land van strategische betekenis is voor de garanderen van de energiezekerheid van de wereld. Het Suriname-Guyana bekken wordt bovendien door internationale olie-experts getypeerd als de op één na grootste locatie voor 's werelds olievoorraden.

Het Suriname-Guyana Bassin staat in de belangstelling van exploratie- en exploitatiemaatschappijen in ons *off-shore* gebied. De aanwezigheid van Kosmos Energy, Hess, Chevron, Apache Oil, Noble Energy, Statoil, Tullow Oil, Petronas, etcetera, is een reflectie van de oliebelangen van landen. Ofschoon na circa vijftien (15) jaren explorerend onderzoek naar olie in onze diepzee door grote olieconcerns er nog geen olievondsten zijn gedaan, zijn er wel reeds duidelijke manifestaties van te verwachten successen, die onomstotelijk vastliggen! Er wachten ons wellicht op korte termijn grootse ontwikkelingen. Maar voor het

bereiken hiervan dienen wij er zorg voor te dragen dat deze ontwikkelingen van duurzame aard zijn en vreedzaam verlopen.

Perspectieven voor onze goudindustrie, Mevrouw de Voorzitter, zijn momenteel erg hoopgevend mede gelet op het feit dat Newmont reeds een aanvang heeft gemaakt met haar uitbreidingsactiviteiten casu quo de aanleg van een tweede mijn. De ontwikkelingen in relatie tot de activiteiten van IAmGold wijzen eveneens in de richting dat de inkomsten uit de extractieve sector verder gestalte zullen geven aan het realiseren van onze ontwikkelingsdoelen.

Mevrouw de Voorzitter,

In dit dienstjaar en wel aan het einde hiervan, zal voor Suriname het moment daar zijn, dat de Affobakka waterkrachtcentrale op 31 december 2019, 13 jaar eerder als vastgelegd in de Brokopondo Overeenkomst, om niet zal worden overgedragen aan de Staat Suriname. Hoezeer er ook verschillen van mening zich hebben gemanifesteerd over de aanpak van deze vroegtijdige beëindiging van de Brokopondo Overeenkomst, - verschillen die er altijd mogen en zullen zijn – doen deze verschillen niets af aan de belangrijkheid voor Suriname van deze overdracht. Het beëindigen van zulke extreem langjarige overeenkomsten, - zoals deze van 75 jaar -, plaatst Suriname dicht bij de economisch moderne ontwikkelingen.

Mevrouw de Voorzitter,

De toerismesector biedt ruimte voor het ontwikkelen van creatief en innovatief ondernemerschap. In het dienstjaar 2019 zal onder meer de recent gestarte Toerisme Awareness Campagne “SURINAME THINK TOURISM” voortgezet worden en wordt verder gewerkt aan de verbetering van de connectivity door meer vliegverbindingen tussen Suriname en de landen waar de toeristen vandaan komen tot stand te brengen.

Mevrouw de Voorzitter,

In het kader van Dalian IV wordt er een nieuwe highway aangelegd tussen Afobakkaweg en Zanderij. In ditzelfde kader krijgt de Martin Luther Kingweg een upgrading. Eveneens worden in ditzelfde kader wegen in de ressorten Pontbuiten en Latour verhard. De totale projectduur is gesteld op 36 maanden. In november 2017 is reeds gestart met de reconstructie van de Martin Luther Kingweg.

In het dienstjaar 2018 is de brug over het Saramaccakanaal afgebouwd. In dit dienstjaar, 2019, wordt de oude brug over het Saramaccakanaal gesloopt. In de plaats hiervan wordt een nieuwe gebouwd. Hierdoor zal de verkeersproblematiek aldaar zijn opgelost.

In het dienstjaar 2019 wordt verder gewerkt aan de vervanging van de Wet Telecommunicatievoorzieningen door de Wet Electronische Communicatie. Tevens wordt het Telesur Nationaal Breedband Project (TNBP) gecontinueerd. De Regering streeft ernaar om de bandbreedte te verbeteren. In het dienstjaar 2018 is reeds een aanvang gemaakt met het vervangen van het kopernetwerk door glasvezeltechnologie. Hierdoor voldoen wij als land aan de internationaal gangbare standaarden en creëren wij mogelijkheden voor de uitbreiding van de communicatie via internet.

Mevrouw de Voorzitter,

In de periode 2013 – 2018 zijn vijftien (15) gebieden, verdeeld over het gehele land, voorzien van digitale televisie. In het dienstjaar 2018 zijn er drie (3) gebieden bijgekomen en in het dienstjaar 2019 worden nog drie (3) dorpen in het verre binnenland voorzien van digitale televisie. Bovendien wordt in het dienstjaar 2019 ook gestart met de vervanging van het huidige mobiele datanetwerk en van het huidige mobiele spraaknetwerk door middel van een nieuwe infrastructuur. Hierdoor wordt de dienstverlening ingrijpend verbeterd, zodat er probleemloos innovatieve diensten worden aangeboden.

Mevrouw de Voorzitter,

Het sportbeleid richt zich in dit dienstjaar voornamelijk op de ontwikkeling van topsport, jeugdsport, schoolsport en breedtesport - dus bewegingsrecreatie en recreatiesport. Er wordt extra aandacht besteed aan de diverse sportaccommodaties en gemeenschapsfaciliteiten. Met het oog hierop wordt in dit dienstjaar, 2019, de implementatie van een reeds vastgesteld beheers- en onderhoudsplan uitgevoerd. Ook worden in het dienstjaar 2019 veertien (14) multifunctionele gemeenschapscentra ingericht in Paramaribo en in de districten.

Mevrouw de Voorzitter,

Landelijk zullen speeltuinen worden aangelegd. Er zijn nu reeds twee aangelegd en opgeleverd, te weten één in Groningen in het district Saramacca en de ander in Paramaribo in de Palmentuin. Dit speeltuinen-

project wordt in het dienstjaar 2019 nog verder uitgebouwd naar de overige districten. De Regering streeft met de aanleg van speeltuinen ernaar dat kinderen spelenderwijs bewegen.

Mevrouw de Voorzitter,

De organisatie en financiering van de gezondheidszorg in ons land baren ernstige zorgen. De gezondheid van alle burgers in Suriname is de overheid dierbaar. De cumulatie van activiteiten die gericht zijn op behoud, herstel en versterking van de gezondheid van burgers en op voorkoming van ziektes, verdient continu aandacht en heeft een zeer hoge prioriteit. Zorgverleners en beleidsmakers zijn dagelijks, jaar in, jaar uit, met de beste wil van de wereld bezig met de zorg voor de zieke mens en met het steeds weer voorkomen van ziektes.

Mevrouw de Voorzitter,

Steeds groter wordende bedragen stromen jaarlijks van ons nationaal budget naar onze gezondheidszorg. Het lijkt erop alsof de gezondheidszorg een bodemloze put is. Het lijkt er ook op alsof wij als samenleving steeds verder wegdrijven van het gemeenschappelijke doel, namelijk het realiseren van een financieel gezond en sociaal rechtvaardig zorgsysteem. Steeds luider worden klinken bezorgde stemmen uit de samenleving over een naderende instorting van het gezondheidszorgsysteem. Deze geluiden nemen wij, de Regering, zeer ter harte!

Het is nu meer dan tijd geworden, Mevrouw de Voorzitter, om een afdoend antwoord te geven op de alarmbel over de toestand van onze gezondheidszorg. Wij roepen de gehele sector met al haar stakeholders op om verantwoordelijkheid te nemen voor de activiteiten in het gezondheidszorgsysteem! Het is nu de hoogste tijd dat wij samen de inrichting, de functionaliteit, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van ons zorgstelsel evalueren en ons diepgaand heroriënteren op basis van de uitkomsten van de evaluatie. Wij moeten de tering naar de nering zetten en beseffen dat wij samen een ander pad, een heilzamer pad met elkaar moeten bewandelen. Wij hebben in deze geen andere keus!

Mevrouw de Voorzitter,

Wij hebben altijd verkondigd dat gezondheidszorg staatszorg is. Het welzijn van de mens is de primaire verantwoordelijkheid van de Staat. Daarnaast zijn alle stakeholders en alle burgers van de samenleving

ook verantwoordelijk voor de gezondheid van allen en van zichzelf. Wij hebben een gezamenlijke taak op onze schouders.

Wij, de Regering, hebben steeds onze visie geponeerd op dit stuk en dat is altijd onomwonden geweest: niemand mag verstoken zijn van gezondheidszorg. Gezondheidszorg moet te allen tijde toegankelijk, betaalbaar en bereikbaar zijn voor iedereen, overal in ons land en op elk moment.

Wij kunnen als Regering niet met lede ogen toezien, dat zaken nu zo een wending nemen, dat dit principe onder grote druk komt te staan! Dit nu gezegd hebbende beseffen wij dat het de hoogste tijd is om als Regering in actie te komen. Vanuit een meerzijdig samengesteld en doelgericht werkend team van gezondheidsdeskundigen, financieel deskundigen, economen en organisatie-deskundigen zullen er diepgaande hearings worden gehouden met de gemeenschap, in deze met vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en met alle stakeholders in de gezondheidssector. Binnen zes maanden moet er een scan van de “ziektes” in onze gezondheidszorg zijn gemaakt. Op grond van de uitkomsten hiervan zal de Regering zonder aanzien des persoons maatregelen treffen met het doel de gezondheidszorg uit het dal te halen. Met gezamenlijke inspanningen en opofferingen zullen wij deze zorg binnen afzienbare tijd op het gewenste kwalitatief niveau brengen. De samenleving verdient dit alleszins.

Mevrouw de Voorzitter,

Intussen gaat het proces van zorg onverminderd voort en zal de Regering ook op dit niveau haar diensten voor de mens ongehinderd voortzetten. Dat is ook onze vereiste als Regering. Het financieringsstelsel van de Nationale Basiszorgverzekering zal in dit verband spoedig gewijzigd worden, met dien verstande dat drie procent (3%) uit de inkomsten uit de goudsector, plus een maandelijkse bijdrage van drie procent (3%) van de wettelijk verschuldigde premie door de Zorgverzekeraar in een speciaal Fonds zullen worden gestort. Middelen uit dit Fonds zullen aangewend worden voor extra dure behandelingen en operaties van ingrijpende, langdurige, complexe aard, zoals nierdialyse en niertransplantatie, kanker en andere ernstige ziekten. Ernstig zieken mogen dus niet in wanhopige situaties komen te verkeren met de dood voor ogen, omdat er geen financiële mogelijkheden zouden zijn. Dit Fonds zal onder het beheer van het bestaande Zorgvoorzienings Fonds van de Nationale Ontwikkelings Bank vallen. Mevrouw de Voorzitter, op basis van het voorgaande deel ik u namens de Regering mee dat de premies van de basiszorgverzekeringen en de vigerende besluiten met betrekking tot medicijnenvoorziening tot aan de goedkeuring van de gewijzigde Wet Basiszorgverzekering niet kunnen en niet zullen worden gewijzigd.

Met het oog op de wet op de jaarrekening zal elke instelling die subsidie ontvangt een jaarplan en een begroting moeten indienen, alsook een verantwoording inzake de besteding van de ontvangen subsidies.

In dit verband moeten ook gezien worden de veranderingen binnen de opleidingsinstituten met als doel de efficiëntie van de bedrijfsvoering te vergroten, maar ook om de leerkrachten kansen te bieden hun bekwaamheden verder te vergroten naar een academisch niveau. In samenhang hiermee worden in het dienstjaar 2019 verdere maatregelen getroffen voor de start van een universitaire lerarenopleiding om zo zorg te kunnen dragen voor voldoende gekwalificeerde en volledig bevoegde leraren voor onze VOS-scholen.

Mevrouw de Voorzitter,

Suriname heeft zich nationaal en regionaal ook verplicht om het technisch en beroepsonderwijs te hervormen. Om te kunnen voorzien in een solide en productief werknemersbestand dat zich regionaal en internationaal kan meten aan beroepseisen en beroepsstandaarden, zijn meer aan de tijd aangepast onderwijs en vaktrainingen nodig om jongeren klaar te stomen voor het bedrijfsleven. In dit dienstjaar wordt ook gewerkt aan verbreding van het aanbod voor middelbaar beroepsonderwijs met nieuwe richtingen. Ook wordt een conceptwet voor het middelbaar beroepsonderwijs bij De Nationale Assemblée ingediend.

Mevrouw de Voorzitter,

De wettelijke totstandkoming van de SNTA (Suriname National Training Authority) zal in dit verband ook de nodige stootkracht geven aan de realisatie van de doelen met betrekking tot het beroepsonderwijs, zodat zij kan bijdragen aan de duurzame ontwikkeling van een maatschappij en wel zodanig dat mensen in voldoende mate hun kansen, talenten en mogelijkheden optimaal kunnen ontplooien. In 2019 wordt de upgrading van het beroepsonderwijs verder gerealiseerd door het bouwen van praktijkcentra in verschillende districten.

Mevrouw de Voorzitter,

In het 2e kwartaal van dit dienstjaar wordt een aanvang gemaakt met de nieuwbouw van het in 1996 afgebrande gebouw van de Nationale Assemblee en het oud ministerie van Algemene Zaken. Deze gebouwen worden in de traditionele vorm herbouwd en wel op dezelfde locatie. Ook de herinrichting van de Waterkant wordt aangepakt, bedoeld om deze mooie plek tot een aantrekkelijk familie- en kinderpark in te richten.

Mevrouw de Voorzitter,

Voor de geleidelijke afbouw van export van rondhout en voor het tegelijkertijd ontmoedigen hiervan door het instellen van hogere exportheffingen, zijn, na reeds gepleegd overleg met de stakeholders in de sector, nieuwe tarieven voor export overeengekomen. Deze nieuwe tarieven worden in dit dienstjaar geëffectueerd.

Mevrouw de Voorzitter,

Ondanks de grote achterstand waarmee het ministerie van ROGB wordt geconfronteerd, is het ministerie gelukt in 2018 een aanzienlijk deel hiervan in te lopen door het afgeven van een groot aantal beschikkingen en/of bereidsverklaringen. Zo zijn in 2018 in de districten Wanica, Para, Commewijne, Saramacca ruim 3800 beschikkingen en/of bereidsverklaringen uitgegeven.

In 2019 wordt gewerkt aan het verder inlopen van de achterstand. Hiermee biedt de Regering rechtszekerheid aan de burgers, welke een belangrijke voorwaarde is om te komen tot ontwikkeling van het individu en de gemeenschap.

Er komt ook een speciaal woningbouwprogramma in samenwerking met particuliere instanties. Dit programma zal er zorg voor dragen, dat de burgers die moeilijk toegang hebben tot financiën voor de bouw van een woning, na het verkrijgen van een grondperceel voor bebouwing en bewoning van de Regering, met begeleiding, toegang zullen krijgen tot een Fonds ter financiering van de bouw van betaalbare woningen.

Mevrouw de Voorzitter,

Suriname is nog steeds het groenste land ter wereld, ondanks de verhoogde ontbossingsnelheid tot 0.11% in het gehele land en zelfs tot 1% in onze gemeenschapsbossen. Dit als direct gevolg van de behoefte aan infrastructuur en inkomsten door Staat en gemeenschappen. De Regering heeft zich steeds nadrukkelijker geprofileerd op internationale milieufora en zal dat blijven doen. Het is een uitgangspunt

in het beleid dat wij ons natuurlijk kapitaal moeten kunnen kapitaliseren, zodat niet-duurzame activiteiten afgebouwd kunnen worden. Per geografische eenheid zijn er mogelijkheden om de inkomsten uit, bijvoorbeeld, de kleinschalige mijnbouw te vervangen en bewoners van de districten te kunnen helpen de stap te maken richting duurzaam inkomen.

Wij noemen hierbij (i) de vezelhenneproductie en haar downstreamproductie tot textiel, plastic of bouwstenen, (ii) het verbouwen van hoogwaardige landbouwproducten, zoals podosiri of binnenland-cacao of (iii) het aanbieden van wetenschap en eco-toerisme in bijzonder biodiversiteitrijke gebieden, alsook (iv) het vermarkten van natuurconcessies aan de private sector met als doel te verdienen aan het in stand houden van de natuur en haar ecosystemen.

De Ontwerp-Wet Duurzaam Natuurbeheer die hiertoe voorbereid is, zal ons in staat stellen om onze 2.1 miljoen hectare beschermde natuur te behouden, terwijl wij tegelijkertijd ecotoerisme stimuleren, ecosystemen commercialiseren, gemeenschappen formeel betrekken bij natuurbeheer en hun betalen voor diensten, zoals bosmonitoring in onze natuurgebieden. Het imago van Suriname als groenste land ter wereld krijgt ook in onze internationale branding voor het aantrekken van toeristen, steeds nadrukkelijker gestalte.

Mevrouw de voorzitter,

Als bijzondere impuls in de buitenlandse politiek van Suriname wordt de Presidentiële diplomatie voortgezet. Het gaat hierbij om het doelgericht aanwenden van politieke invloed en relaties ter ondersteuning van duurzame ontwikkeling van zowel Suriname en de regio als de wereld op basis van de zuid-zuid-, noord-zuid- en driehoekssamenwerking.

Mevrouw de Voorzitter,

De door mij geïnstalleerde staatscommissie “evaluatie van het Surinaams kiesstelsel” onder leiding van de heer J. A. Wijdenbosch, heeft in het eerste kwartaal van het jaar 2018 het eindrapport aan mij aangeboden. Ondanks verschillen van opvattingen over bepaalde vraagstukken tussen de aan de consultaties deelgenomen hebbende partijorganisaties, relevante instituties en deskundigen, is het de commissie toch gelukt voorstellen tot wijziging aangaande de Grondwet, de Kiesregeling en de relevante Decreten te presenteren met daaraan gekoppeld de geschatte termijn van uitvoering van deze voorstellen. De Regering overweegt om in dit dienstjaar binnen de mogelijkheden van de wettelijke bepalingen voorstellen te doen tot wijziging van relevante wettelijke regelingen.

Mevrouw de Voorzitter,

Onze kleurrijke etnisch en religieus samengestelde samenleving, met onze autochtone Indiaanse bevolking en met bevolkingsdelen met roots in Afrika, in Nederland (“de Boeren”), in China, in India, in Indonesië en in Libanon, leeft vredig en vreedzaam met elkaar en maakt ons land tot een voorbeeld voor de wereldgemeenschap. De eigen wijze van beleving van onze eenheid in verscheidenheid geeft tegelijkertijd met en door deze roots een wonderlijke en wonderbaarlijke verrijking aan ons samenleven met elkaar. Dit is een inspiratie tot samenzijn, tot nationale verbondenheid en tot eenheid.

Thans zijn de voorbereidingen voor het waardig ontvangen van de Koning van de Ashanti uit Ghana ter gelegenheid van de herdenking van Onafhankelijkheid van ons land op 25 november aanstaande, in volle gang. Het is een bekoring om zo frequent onze roots te mogen beleven door bezoeken van ons aan de landen van herkomst en omgekeerd. Wij zijn dankbaar en prijzen ons gelukkig met deze wederkerige warme culturele, intellectuele en vriendschappelijke ontmoetingen.

Mevrouw de Voorzitter,

Steeds meer landen in de wereld ontdekken Suriname en zijn rijkdommen, zijn mineralen, zijn agrarische mogelijkheden, zijn milieu en zijn groen, zijn zoetwaterbronnen, zijn etnische diversiteit met de harmonie, de vrede en de rust.

Grote en kleine landen blijven komen naar ons land om er te investeren, om de vele mogelijkheden die er zijn samen met ons te benutten.

Ik verwijs hierbij naar de recente bezoeken van partners uit de regio, zoals uit Antigua & Barbuda, Barbados, Dominica, St. Vincent & the Grenadines en Venezuela. Ook verwijs ik naar de bezoeken van en ontmoetingen met hoge functionarissen van strategische en potentiële ontwikkelingspartners, onder wie Brazilië, India, China, Rusland, Japan, Frankrijk, Servië, Turkije, Marokko, Ghana en de Verenigde Arabische Emiraten. Staatsbezoeken zijn gepland aan Servië, India, China, de Verenigde Arabische Emiraten en Cuba. De relatie met het Afrikaans Continent is van eminent belang en in dit kader moet de relatie met de African Union benadrukt worden alsook de opzet van een Consulaat in Ghana.

Mevrouw de Voorzitter, er is meer dan hoop voor ons land, er is zoveel geloof vanuit de hele wereld in ons land. Het enorm vertrouwen van ons volk in onszelf en in ons land mogen gerust verder groeien. Als volk van Suriname mogen wij best nog meer vertrouwen in onszelf hebben.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Suriname is een land van vele mogelijkheden. Ons volk is er één van aspiraties en van talenten. Ons volk bloeit vooral in tijden waarin letterlijk braak liggend terrein om te ploegen is, om dit met groeiend besef van samenwerking te bewerken. Wij zijn een vooruitstrevend volk dat weinig tools nodig heeft om de job te klaren.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Onze "Golden Boy", Anthony Nesty, met enorme talenten uit ons klein land verrijst en heeft op de Olympische spelen van 1988 tot grote verbazing van de wereldgemeenschap, het haast onmogelijke mogelijk gemaakt. Op eigen kracht met geloof en vertrouwen in zichzelf maakt hij grote furore door de allergrootsten in de wereld op zwembad te verslaan, die achter zich te laten. Deze, onze grote Olympische held, mocht met de toen nog onbekende Surinaamse vlag, voor de ogen van de gehele wereld het Olympisch goud in alle eenvoud, voor Suriname in ontvangst nemen. Hij heeft voor Suriname een grootse overwinning met eeuwigheidswaarde behaald! Het adembenemende moment van het hissen van onze Surinaamse vlag, de sidderende emotie die door Surinamers – waar ook ter wereld – heenging, zijn en blijven onvergetelijk: hij blijft onze Surinamers inspireren. Wij hebben potentie, wij kunnen Suriname groot maken!

Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Wanneer onze vele beroemd geworden sporters in de wereld, van voetbal, atletiek, judo, boxen, kickboxen, dammen, schaken en andere sporten, de wereld op haar grondvesten doen schudden met hun uitstekende talenten, dan zijn dat onze Surinamers die grenzen verleggen en de wereld aan hun talenten en overwinningen binden!

Voorzitter, yes, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Wanneer onze intellectuelen, onderzoekers, medici, ingenieurs, kunstenaars in en buiten Suriname, hun producten van begaafdheid ten dienste van de samenleving stellen, dan zijn wij trots op onze Surinamers.
Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Wij zien het, wij ervaren het. De crisis, waar Suriname thans uitkomt, roept haar eigen mogelijkheden op. Juist in crisistijd worden mogelijkheden nog meer zichtbaar en worden aspiraties aangewakkerd en daarmee de kracht om op eigen initiatief te handelen.

Wanneer een hard werkende producent in ons land, op middelgrote schaal, zich enorm inzet en intensief produceert, met eigen aangeschafte kleine ambachtelijke machines, afzet, werkgelegenheid schept en uit zijn jasje van mogelijkheden groeit al langer dan twee jaar smacht naar meer grond om keihard door te werken en bij te blijven dragen aan de economische groei, aan groei van productie en werkgelegenheid, dan is er alleen nog maar een snel anticiperende overheid nodig om onze eigen potenties verder te benutten. Niet voor deze ene toevallige producent, maar voor de velen die niet of nog niet in ons gronduitgiftesysteem opgenomen zijn. Hoeveel meer zouden wij niet met meer beschikbare manpower samen kunnen produceren en groots en versneld uit onze crisis kunnen komen?

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Een groep van ongeveer 26 binnenlandse entrepreneurs hebben zich verenigd in een organisatie onder de naam Binnenland Hout-Producenten. Deze groep richt zich op de verwerking van hout en op de export van gezaagd hout. Houtstammen worden niet uitgevoerd. Het bedrijf heeft de afgelopen jaren 350 arbeidsplaatsen gecreëerd. Deze jonge organisatie heeft een contract gesloten met een buitenlandse maatschappij voor het doen van investeringen ter waarde van circa USD 119 miljoen. Deze investering zal leiden tot het creëren van circa 200 extra arbeidsplaatsen in de komende 2 jaar. Deze organisatie is momenteel de vierde exporteur van houtproducten in Suriname.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Er zijn gevestigde buitenlandse particulieren, die samen met ervaren Surinaamse particuliere bedrijven, veelbelovende initiatieven ontplooiën om de economie op te vijzelen. Zij werken aan productieverhoging,

aan het scheppen van werkgelegenheid, aan het bevorderen van regionale spreiding van ontwikkeling, aan het opbouwen van de visserijsector en aan het bevorderen van de export. Deze strategische samenwerkingsbedrijven zijn in de eerste fase van hun project-ontwikkeling: zij starten met het opzetten van een ijsfabriek tezamen met een bunkerstation. Hier is stroomvoorziening een onontbeerlijke factor daar wordt nog hard aan gewerkt. Hierdoor kunnen de volgende drie fasen van opzet van dit geïntegreerd vis- en visverwerkingsbedrijf, namelijk de bouw van een scheepswerf met scheepsbouw en scheepsreparatie met tenslotte de inrichting van een machineshop en lasserij, spoedig bijgehouden worden.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Thans hebben wij een buitenlandse onderneming van middelbare grootte in de mineralensector, met name in de refractory bauxite. Dit is een product dat verwerkt wordt uit bauxiet met een laag ijzergehalte dat zeer goede hitteresistentie eigenschappen bezit. De belangrijkste toepassing van dit product is bij hitteresistentie voering voor onder meer lining en coating bij staalverwerking. Bij dit verwerkingsproces worden geen chemicaliën, zoals caustic soda, gebruikt. Er zijn voorts geen "red mudlakes" en soortgelijke zaken. Er is in den beginne een 30 miljoen USD investering hiermee gemoeid, die al in de pijplijn is en die door onze bureaucratie met voortvarendheid verwerkt zal moeten worden. Meer dan 100 directe arbeidsplaatsen, met hierbovenop nog belangrijke spinoff effecten in onze economie, zullen operationeel zijn. Meer dan 90% van de arbeidsplaatsen worden door Surinamers ingevuld, zowel van technische als van niet-technische aard. Mevrouw de Voorzitter, de keerzijde van elke medaille geeft de werkelijke betekenis aan van de zichtbare voorzijde. De achterzijde is verscholen in de goede tijden die de doorbraak zullen maken.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Het beleid met betrekking tot de watervoorziening wordt gecontinueerd. Elk jaar bij de uitvoering van het watervoorzieningsproject, waardoor mensen op leidingwater worden aangesloten, laten wij, als samenleving, opnieuw een belangrijk stuk leed achter ons. Wij merken dat wij op de goede weg zijn. Deze weg mag nimmer meer worden verlaten. Wij vergroten met de uitvoering van dit beleid, met de uitvoering van dit project, de leefbaarheid van de burgers. Wij versterken met de uitvoering van dit

watervoorzieningsproject ook het gevoel van sociale zekerheid in ons land. Inderdaad, iedere Surinamer overal in ons land wordt aangesloten op het waterleidingnet. We noemen onder meer: Tibiti, Pikin Saron, Klaaskreek, Brownsweg, Poesoegroenoe, Alfonsdorp, Tapoeripa, Redi Doti, Casipora, Witagron, Domburg, Post Utrecht en Boskamp. Wij kunnen zo nog verder door gaan. Met de uitvoering van dit beleid stelt de Regering de burger, de mens, centraal. Wij kunnen er in deze niet aan voorbijgaan onze SWM en de Dienst Watervoorziening, mede namens de bevolking, te complimenteren.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

De zelfvoorzienendheid van ons Nationaal Leger met onder andere ontwikkelingstaken resulteert in grote besparingen voor de Staatsuitgaven. Het Nationaal Leger ondersteunt onder andere bij hulp en dienstverlening bij civieltechnische werken voor ministeries en verschillende overheidsinstellingen, bij renovatie van scholen, internaten, huizen, bij het uitvoeren van landbouwprojecten bij internaten, voorts bij onderhoud van wegen, kreken en kanalen, bij uitvoering van visserijprojecten, voor beveiligen in de visserijsector, ondersteuning in noodsituaties en logistieke hulp door de luchtmacht door middel van dienstverlening aan Staatsbedrijven. Wij zijn trots op ons Nationaal Leger.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Een jong en dynamisch bedrijf in Commewijne genaamd “Djojo Bedrijven Groep” timmert thans hard aan de weg. Op basis van geleverde prestaties is er sterke belangstelling voor dit bedrijf in buitenland. Zo heeft het onlangs een aantrekkelijke order verworven vanuit Indonesië voor de bouw van huizen. Ook uit landen uit het Caraïbisch gebied, zoals Sint Lucia en Cuba, is sterke belangstelling getoond.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

In Commewijne is een groot kippenbedrijf opgezet genaamd Granja Tamzão, dat ondanks vele problemen, enige tienduizenden kippen per week aflevert aan de lokale markt. Het bedrijf blijft ondanks de problemen groeien en de werkgelegenheid die hierdoor ontstaat, neemt toe. Dit bedrijf levert niet alleen

een positieve bijdrage aan de voedselvoorziening van ons land, maar draagt bij aan een import vervanging, waardoor wij als land vreemde valuta besparen.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

In de productiesector zitten ook de Surinaamse vrouwen niet stil. Wij zien nieuwe hoopgevende initiatieven van gemotiveerde vrouwen in de productie-sector. Ik noem u slechts de Stichting Wi Uma Fu Sranang waarin vrouwen gebundeld een bestaan proberen op te bouwen. De organisatie biedt training en begeleiding aan vrouwen om zo een betere toegang tot de markt te krijgen. Zo produceren zij op een professionele wijze eindproducten uit onder andere cassave, pinda en sjoeroe die op de markt worden geleverd. Dit biedt inkomen en werkgelegenheid voor de vrouwen en draagt zo bij aan de emancipatie van de vrouw.

Mevrouw de Voorzitter, yes, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

In Coronie is er inmiddels een bloeiend en modern imkerbedrijf dat steeds verder groeit en bijdraagt aan de werkgelegenheid aldaar. Ook geeft dit bedrijf ondersteuning, begeleiding en training aan jongeren die belangstelling hebben voor dit eeuwen oude beroep.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Onze Indiaanse jongeren uit het verre Apetina in het zuiden des lands, hebben het initiatief ontplooit om opbouwwerk te doen voor en met de bewoners uit het dorp: huizen worden middels self-help gebouwd voor elkaar, waarbij iedereen maar dan ook iedereen langzaam maar zeker een eigen huis zal bezitten. Ook is een eigen klein vliegtuig aangeschaft om personen uit het dorp tegen goedkoper tarief te

transporteren naar Paramaribo voor consultatie van de dokter, voor het doen van noodzakelijke inkopen van benodigde materialen en middelen.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Wij doen er alles aan om uit de crisis te komen. De crisis wordt verder bedwongen, maar intussen heeft de crisis aan de andere kant vele mogelijkheden voor creatieve Surinamers opengelegd.

Productiebedrijven, industriële bedrijven, handelsbedrijven en dienstverlenende bedrijven die hun reputatie in ons land dik verdiend hebben en al vele decennia investeren, blijven grote kapitalen investeren in de toekomst van dit land. Hoe groter de crisis, des te meer blijven zij investeren! Zij blijven geloven in dit land en blijven vertrouwen hebben in zijn toekomst en zij kunnen het echt wel weten.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

- Suriname Pig Farms is de grootste en modernste varkensfokkerij in de Caricom.
- Onze bedrijven in de visserijsector zijn toonaangevend in het Caraïbisch Gebied.
- Suriname heeft vanuit het ministerie van LVV het meest moderne viskeuringslaboratorium van het Caraïbisch Gebied. In de visserijsector zijn onze bedrijven leading in het Caraïbisch Gebied.
- Onze nieuwe haven is al drie (3) maal uitgeroepen tot de beste van het Caraïbisch Gebied.

Hierboven hebben wij verschillende Surinaamse organisaties uit verschillende economische sectoren genoemd, die zich verdienstelijk maken in de Caribische regio en zich als beste ontpoppen.

Mevrouw de Voorzitter, yes, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Hele grote bruggen, grote bruggen, middelgrote bruggen, kleine bruggen: ons volk blijft zelf al haar bruggen bouwen om het land te ontsluiten, om de potentie van ons land makkelijker te bereiken en te benutten. En wij blijven tegelijkertijd ook sociale bruggen bouwen om een solide eenheid onder ons volk te behouden en samen te blijven bouwen. Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Niet te vergeten onze Staatsolie Maatschappij, zelfstandig opgebouwd met onze visie tot wat zij nu is! Hiernaast ook te noemen de modern opererende, zich verder ontwikkelende EBS, SWM, Telesur, nu met toegepaste ICT.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Onze huidige ID-kaart wordt in de meeste landen niet als bewijs van legitimatie geaccepteerd. Het wordt gezien als een home-made kaart, die geen beveiligingssysteem heeft. Om aan de internationale standaarden te voldoen zijn wij als land genoodzaakt die verouderde ID kaart te vervangen. Zodra de reeds aangeboden conceptwetgeving door uw Geacht College is goedgekeurd zal de nieuwe biometrische ID-kaart alle oude ID-kaarten onmiddellijk vervangen. Mevrouw de Voorzitter, wij wachten op uw Geacht College.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Onze economie is voornamelijk een cash economie, hetgeen met zich meebrengt, dat onder andere betalingen vanuit de overheid aan de burgers die sociale ondersteuning genieten, moeizaam verlopen en soms ook niet transparant zijn. Om hier verandering in te brengen wordt in het dienstjaar 2019 een mobiel-betaalplatform geïntroduceerd. Dit platform zal het girale geldverkeer faciliteren, wat betekent: geen cash, dus veiligheid. Hierbij wordt de bank ook naar de Surinamers gebracht die nu moeilijk een bankrekening kunnen openen.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Binnenkort wordt de automatisering van het ministerie van ROGB afgerond. Terstond zal worden aangevangen met de bouw van een elektronisch platform voor het ministerie van SoZaVo om de transparantie en efficiëntie bij alle transacties, het ministerie rakende, een boost te geven. Hierdoor zullen onder andere door middel van koppelingen op het reeds bestaande platform van het ministerie van Financiën ook besparingen worden bewerkstelligd.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Voor voornamelijk onze kinderen in de districten wordt er in dit dienstjaar gewerkt aan een nationaal e-learning platform. De laatste hand wordt gelegd aan een implementatieplan door de verschillende stakeholders, gecoördineerd door het ministerie van Onderwijs, Wetenschap & Cultuur. Door middel van dit platform wordt op een interactieve manier kwalitatief onderwijs gegarandeerd aan elke Surinamer ongeacht waar die ook woont.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Wij hebben een Universiteit en bouwen door; wij bouwen nu fase 1 van een groot appartementencomplex af met kamers voor het onderbrengen van ruim 300 van de 1500 studenten. Hierna zullen er in dit dienstjaar kamers voor nog eens 300 studenten gebouwd worden. Ook de bouw van een auditorium ligt voor dit jaar in het verschiet.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Het past dat de Regering aan alle ondernemers die al vele decennia en vooral in de crisistijd hun diensten bleven verlenen van harte dankzegt. De Regering roept de ondernemers van eerdere data op de moed erin te houden en dankt hen ook mede namens de gehele bevolking voor het decennia-lang mee opbouwen van ons land. De Regering beseft dat vele ondernemers problemen hebben ervaren en nog ervaren met betrekking tot de vervulling van de randvoorwaarden voor het kunnen produceren en groeien. Zij is dan ook voornemens om in dit dienstjaar met voortvarendheid bedoelde problemen te identificeren, te inventariseren en aan een oplossing daarvoor te werken.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Vreedzame coëxistentie en sociale cohesie van onze multi-etnische samenleving zijn exemplarisch voor de regio en de wereld. Dit weerspiegelt zich ook in het democratisch gehalte van ons land. Suriname staat op de 2017 Democracy Index van het gezaghebbende blad The Economist hoog aangeschreven en valt in de categorie van landen als de VS, Frankrijk en België.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

In het World Justice Project wordt vermeld dat Suriname een voorname plaats inneemt op de Rule of Law Index en daarin wordt Suriname ook prominent genoemd als een land waar religieuze vrijheden in grote mate worden erkend. Op de lijst van de 2018 World Press Freedom Index staat Suriname op de 21ste plaats van de 180 landen, waarvan de persvrijheid is gemeten.

Verder plaatst de Human Development Index Suriname op de 94ste plaats van de 189 landen. Op de Life Satisfaction Index staat Suriname op nummer 32 van de 174 landen.

Mevrouw de Voorzitter, we can do the job!

Mevrouw de Voorzitter,

Via u mag ik het Volk verzekeren dat met de vele en gedurfde initiatieven vanuit het volk, voortvloeiende uit de potentie van ons land en het vertrouwen en geloof in elkaar en met een meer op de actuele ontwikkelingen geënte overheidsadministratie, de resultaten niet uit zullen blijven. Samen zullen wij de “keerzijde van de medaille” met name de bijzondere geboden mogelijkheden, aangrijpen en benutten. Precies hierin zitten de uitdagingen voor gewenste ontwikkelingen.

Mevrouw de Voorzitter, together we can do the job!

Suriname voorwaarts.

Ik dank u.

Mevrouw de Voorzitter,

Staat u mij toe om de ontwerpbegroting 2019 te presenteren.

Het **totaal van de geraamde overheidsinkomsten** voor het dienstjaar 2019 bedraagt **SRD 13.634.295.000 (DERTIENMILJARD ZESHONDERD VIER EN DERTIG MILJOEN EN TWEEHONDERD EN VIJF EN NEGENTIG DUIZEND SURINAAMSE DOLLARS)**.

De **geraamde uitgaven bedragen in totaal SRD 15.273.130.000 (VIJFTIENMILJARD TWEEHONDERD DRIE EN ZEVENTIG MILJOEN EN HONDERD DERTIG DUIZEND SURINAAMSE DOLLARS)**.

Het **saldo** van de totale ontvangsten en de totale uitgaven presenteert een **tekort** van **SRD 1.638.835.000 (EEN MILJARD ZESHONDERD ACHT EN DERTIG MILJOEN EN ACHT HONDERD VIJF EN DERTIG DUIZEND SURINAAMSE DOLLAR)**. Dit tekort is gelijk aan 5,0% van het Bruto Binnenlands Product.

Nader uitgesplitst bestaan de totale overheidsuitgaven voor het dienstjaar 2019 uit:

Operationele Uitgaven ad SRD 3.771.536.000 (DRIE MILJARD ZEVEN HONDERD EEN EN ZEVENTIG MILJOEN EN VIJFHONDERD ZES EN DERTIG DUIZEND SURINAAMSE DOLLARS), terwijl de **Programma's een totaal bedrag bestrijken van SRD 11.501.594.000 (ELF MILJARD VIJFHONDERD EEN MILJOEN EN VIJFHONDERD VIER EN NEGENTIG DUIZEND SURINAAMSE DOLLARS)**.

De operationele uitgaven hebben betrekking op de personeelsgerelateerde, overige operationele uitgaven en kapitaaluitgaven van de verschillende ministeries. Ten aanzien van de personeelsgerelateerde uitgaven gaat het met name om de kosten van:

- Lonen en salarissen;
- Sociale premies.

Met betrekking tot de overige operationele uitgaven wordt met name bedoeld de kosten van:

- Goederen en diensten;
- Subsidies, Bijdragen en schenkingen;
- Kantoorkosten, aanschaffingen en klein onderhoud aan gebouwen en terreinen.

De Programma's presenteren het uit te voeren beleid c.q. projecten van de Regering.

Hiervan zal een bedrag van **SRD 6.487.925.000 (ZESMILJARD VIERHONDERD EN ZEVEN EN TACHTIG MILJOEN EN NEGENHONDERD VIJF EN TWINTIG DUIZEND SURINAAMSE DOLLARS)** uit eigen middelen, bestaande uit belastingen en niet-belastingontvangsten, worden opgebracht.

Op de begroting bedragen de opgebrachte leningen en schenkingen bedragen **SRD 7.146.370.000 (ZEVEN MILJARD HONDERD ZES EN VEERTIG MILJOEN EN DRIEHONDERD ZEVENTIG DUIZEND SURINAAMSE DOLLARS)**.

Met betrekking tot de totale overheidsontvangsten voor het dienstjaar 2019 worden deze onderverdeeld in:

- **Directe Belastingen ad SRD 1.799.000.000 (EEN MILJARD ZEVENHONDERD EN NEGEN EN NEGENTIG MILJOEN SURINAAMSE DOLLAR)**
- **Indirecte Belastingen ten bedrage van SRD 2.047.000.000 (TWEE MILJARD EN ZEVEN EN VEERTIG MILJOEN SURINAAMSE DOLLAR)**
- **Niet Belasting Ontvangsten voor SRD 2.641.925.000 (TWEE MILJARD ZESHONDERD EN EEN EN VEERTIG MILJOEN EN NEGEN HONDERD VIJF EN TWINTIG DUIZEND SURINAAMSE DOLLAR).**

Ik Dank U